

Alle handlinger har konsekvenser - Det har love også

Politisk henvendelse til Justitsminister Søren Pape Poulsen og Socialminister Mai Mercado

Det er med stor interesse, at Den Sociale Retshjælps Fond har læst Justitsministeriets og Socialministeriets Justitsministeriets udspil "*Alle handlinger har konsekvenser*". Der er elementer i udspillet, som vi støtter op om, men også elementer, hvortil vi har konstruktive forslag til, hvad man kunne gøre i stedet.

Overordnet stiller vi spørgsmålstejn ved, hvorvidt det er en god idé med de "konsekvenser", som der lægges op til i udspillet.

Hårdere konsekvenser avler flere kriminelle

Den Sociale Retshjælps Fond anerkender den forargelse, som folk kan sidde med, når de ser unge begå kriminalitet gang på gang uden at blive straffet. Men forskning og vores organisations erfaring viser, at det er i samfundets interesse, at udsætte den unges møde med politiet og systemet længst muligt.

Forskningen gennem de seneste årtier taler deres tydelige sprog – det hjælper ikke at straffe de unge, der begår kriminalitet.

Justitsministeriets forskningskontor udgav i april 2015 forskningsoversigten '*Præventive effekter af staf og andre tiltag overfor lovovertrædere*', hvor konklusionen var ligeså klar – det første møde med politiet og det strafferetslige system fører til en stempelingseffekt. Når en person straffes ser omgivelserne denne som afvigende, og personen ændrer heraf sin selvopfattelse og begynder at leve op til omgivelsernes forventninger ved at øge sin afvigende adfærd. Det fremgår, at risikoen for at begå kriminalitet senere i livet stiger i takt med, hvor tidligt man første gang har kontakt med politiet. Det skal understreges, at denne stempeling er medierende og ikke deterministisk. Stempelingen kan derfor påvirke risikoen for kriminalitet ved f.eks. at bevirke, at det bliver vanskeligere at få et arbejde eller at personen søger en omgangskreds, hvor afvigelser i højere grad er accepteret.

Kort fortalt viser resultaterne, at en *tidlig* stempeling som kriminel betyder, at man bliver mere tilbøjelig til at søge mod et kriminelt netværk.

At regeringen vil øge konsekvenserne ved de unges kriminelle handlinger som derved stempler dem som kriminelle vil altså have en kriminaliserende effekt på de unge, ikke en præventiv.

Initiativer over for unge i fødekæden

Såfremt man insisterer på at indføre udspillet, er der initiativer, som er konstruktive for den kriminalpræventive indsats, men også initiativer, der er kontraproduktive for det arbejde, vi udfører i Den Sociale Retshjælps Fond. I dette afsnit vil vi komme med konstruktive bud på, hvordan initiativerne i udspillet kan udmøntes i praksis, såvel som konstruktiv kritik af, hvad der ikke vil virke og hvorfor.

Ungelavalder

I Socialministeriets og Justitsministeriets udspil fremgår det, at der skal indføres en ungelavalder på 12 år. I den forbindelse er det vigtigt at diskutere, hvor grænsen går for, hvornår man kan stille børn ansvarlige for deres handlinger. Siden 1905 har man haft en kriminel lavalder på 15 år, på nær perioden fra 2010-2012, hvor VK-

regeringen satte den ned til 14 år. Argumentet for, at man skal være 15 år er, at det først er her, man kan reflektere dybt nok over sine handlinger. Den ca. 2-årige periode, hvor den lå på 14 år¹, viste desuden, at tilbagefaldet steg med 10 % for de unge, som blev dømt som 14-årige. Selvom det ikke er meningen, at man skal smides i fængsel som 12-årig, er det alligevel en form for straf, som man vil pålægge de unge. Vi forholder os kritiske over for at sanktionere så ung en aldersgruppe, særligt fordi Justitsministeriets eget forskningskontor konkluderer, at det er uhensigtsmæssigt, når unge kommer tidligt i kontakt med politiet.

Ungdomskriminalitetsnævn

I udspillet fremgår det, at man foreslår at danne et Ungdomskriminalitetsnævn, der skal beslutte, hvilke tiltag, der skal igangsættes over for den unge. Det er som udgangspunkt en rigtig god idé. Det er dog vigtigt for os at understrege, at den unge bør deltage ved sådanne møder. Hvis man mener, at et barn skal holdes ansvarlig for sine handlinger som 12-årig, bør samme barn også inkluderes i samtalen om, hvad der skal ske efterfølgende. Det vil desuden virke motiverende for den unge, hvis den unge føler en medbestemmelse over, hvad der skal ske for vedkommende.

Når Ungdomskriminalitetsnævnet skal beslutte, hvilken form for straksreaktion, der skal ske over for den unge, samt hvilket forbedringsforløb den unge skal igennem, er det vigtigt at have målet for øje. Det fremgår af Socialministeriets og Justitsministeriets udspil, at sanktioneringen skal virke kriminalpræventivt på den unge, hvorfor det er vigtigt at tiltagene har et indhold, der giver mening i forhold til dette. Her har vi i Den Sociale Retshjælps Fond flere gode bud på, hvad sådanne sanktioner og forbedringsforløb kunne bestå af.

Forpligtelser og Ungekriminalforsorg

Når der i udspillet står, at kommunen er forpligtet til at følge de beslutninger, der er taget af Ungdomskriminalitetsnævnet, kan vi kun støtte op om dette.

At den unge skal være forpligtet til at følge det, man har aftalt, er selvsagt rimeligt. Dog er det igen vigtigt, at den unge ikke føler sig stempet af de personer, der skal sikre, at den unge følger aftalerne. Det er eksempelvis problematisk, hvis man sender politiet ud på den unges hjemmeadresse for at tvinge den unge på arbejde. Det er uhensigtsmæssigt med sådanne metoder, hvis den unge skal motiveres til at leve et liv uden kriminalitet.

At der i udspillet foreslås en Ungekriminalforsorgen, støtter vi op om i Den Sociale Retshjælps Fond.

Magtanvendelse

Vi er kritiske over for forslaget om, at mulighederne for magtanvendelse på institutioner skal styrkes. Det er en stor opgave, som ansatte på sikrede institutioner skal løse, og arbejdssikkerheden skal selvsagt prioriteres. Når det er sagt, er det samtidig vigtigt, at man ikke udøver unødvendigt vold over for denne målgruppe. Hele hensigten med at lukke de unge ind på institutioner er, at de skal lære at føre et normalt liv uden vold og kriminalitet. Mange kommer fra hjem, hvor vold har været en del af hverdagen, og man bør derfor lære de unge, at dette ikke er normalt.

¹ Information: <https://www.information.dk/indland/2017/10/vk-regeringen-saenkede-kriminelle-lavalder-14-aar-fik-unge-begaa-mindre-kriminalitet-tvaertimod>

Initiativer over for unge i risikozonen

Samfundsnyttigt arbejde og ungepålæg

Ungepålægget støtter vi op om i Den Sociale Retshjælps Fond.

Initiativet om samfundsnyttigt arbejde som en del af ungepålægget er vi umiddelbart også positive over for. Endnu en gang er det vigtigt at understrege, at arbejdet skal give mening for det mål, man har for øje. Det må ikke føles som en hård straf for den unge, hvis det skal virke efter hensigten. Forskning viser, at samfundsnyttigt arbejde virker for 15-24 årige, hvilket indikerer, at det også kunne virke over for denne målgruppe. Vi foreslår, at den unge har medindflydelse på, hvilket arbejde vedkommende skal udføre.

Håndhævelsen af ungepålægget

Vi er bekymrede for, at det er for voldsomt, hvis det er politiet, der skal stå for håndhævelsen. De unge får et endnu mere negativt billede af politiet end de har i forvejen. I stedet foreslår vi, at det er personer, som den unge er tryk ved, som håndhæver pålægget. Det kunne f.eks. være en mentor.

Forældrepålæg

Vi er enige i, at forældre skal inddrages i deres børns liv. Men vi er usikre på, om et forældrepålæg er vejen frem. I udspillet fremgår det, at forældrene kan blive trukket i offentlige ydelser, hvis de ikke lever op til deres ansvar. Dette er meget uhensigtsmæssigt for kriminalitetsforebyggelsen. Ikke alene vil det ødelægge forholdet mellem forældre og børn, men vi risikerer også at skubbe forældrene ud i kriminalitet. Vi foreslår i stedet, at vi inkluderer forældrene gennem forældrådgivning. Vi skal lære forældrene, hvordan de skal gøre frem for at straffe dem. I Den Sociale Retshjælps Fond er vi f.eks. ved at opbygge en Forældrådgivning, hvor forældre til kriminelle kan få redskaber til, hvordan de skal få deres børn ud af kriminalitet. Dette fortæller vi gerne mere om, såfremt I har lyst til at høre, hvordan vi vil gøre.

Den tidlige forebyggende indsats

Som udgangspunkt er tre af initiativerne under den tidlige forebyggende indsats nogle gode initiativer.

Styrket SSP-samarbejde

I Den Sociale Retshjælps Fond støtter vi op om, at SSP-samarbejdet skal styrkes, således, at de forskellige instanser kan arbejde sammen og ikke modarbejder hinanden.

Uddannelse i kriminalitetsforebyggelse

En uddannelse til offentlige medarbejdere i kriminalitetsforebyggelse er ligeledes en god idé. Jo mere viden der er på området, jo bedre. Vi stiller os gerne til rådighed, hvis der er behov for hjælp til at forstå denne målgruppe. Gennem de sidste 10 år har direktøren for Den Sociale Retshjælps Fond, Sandy Madar, hjulpet unge mennesker i udsatte boligområder med at komme ud af kriminalitet, såvel som at navigere uden om. Før hun opstartede Retshjælpen udførte hun desuden 7 års gadearbejde med denne målgruppe, hvorfor den praktiske erfaring på dette område er høj.

Effektiv udveksling af personoplysninger

I udspillet lægges der op til, at det skal være nemmere og mere effektivt at udveksle personoplysninger. Dette synes vi også er en god idé, forudsat at der stadig er regler for, hvilke oplysninger der må deles. Det bør kun være relevante oplysninger, som bliver delt mellem myndighederne.

Forebyggelse

Sidste initiativ i Justitsministeriets og Socialministeriets udspil omhandler forebyggelse af kriminalitet ved hjælp af politiet. Her er det Den Sociale Retshjælps Fonds erfaring, at politiet *ikke* er de rette til at udføre kriminalitetsforebyggende arbejde. Det bør i stedet varetages af personer, som de unge har respekt for. Siden 2005 har Streetmanagerforeningen under Den Sociale Retshjælps Fond haft positive erfaringer med at udføre kriminalpræventivt arbejde. Her er det unge ressourcestærke mennesker fra de udsatte boligområder, der står for at hjælpe de unge med at navigere uden om kriminalitet, såvel som at komme ud af det igen. Dette kan være et alternativ til regeringens udspil.

Kontaktoplysninger

Vi vil meget gerne stille os til rådighed med erfaringer og forslag til Justitsministeriets og Socialministeriets arbejde, således at vi fremover sikrer en meningsfuld bekæmpelse af ungdomskriminalitet i Danmark. Vi håber på at høre fra jer, da vi har stor viden og ekspertise på området.

Med venlig hilsen

Sandy Madar

Direktør for Den Sociale Retshjælps Fond

E-mail: innovation@socialeretshjaelp.dk

Telefon til kontoret: 70 22 93 30 – tryk 4 i hovedmenuen.

Mobiltelefon: 51 34 13 70